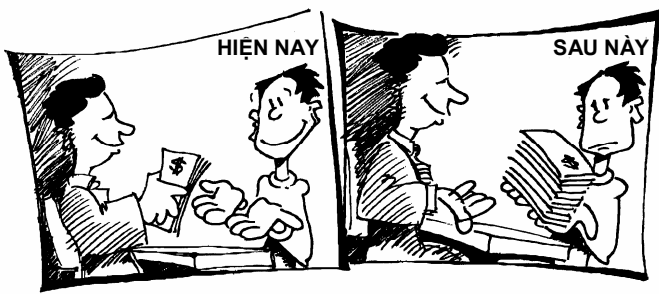

Có cần vay tiền?

Việc mượn tiền luôn-luôn tốn-kém

Mượn tiền là một phần thông-thường trong đời sống. Có nhiều loại tiền cho vay, thí-dụ như, tiền vay cho cá-nhân, tiền vay mua nhà, tiền vay không tính lãi, tín-dụng tối-đa (lines of credit), thấu chi (overdraft) và thẻ tín-dụng.

Sở-phí của việc mượn tiền bao gồm **tiền lãi (interest)** và **lệ-phí và phí-tồn (fees and charges)**. Đôi khi một món tiền vay với mức lãi-suất cao có thể rẻ hơn là một món tiền vay có mức lãi-suất thấp là do sự khác nhau giữa các lệ-phí và phí-tồn được áp-dụng. Quý-vị nên luôn-luôn kiểm lại tờ hợp-đồng (các điều-khoản và điều-kiện – terms and conditions) *trước khi* quý-vị ký tên. Sở-phí của việc mượn tiền khác nhau một trời một vực tùy thuộc vào:

- loại tiền vay (thí-dụ món **tiền vay có thể-chấp (secured loan)** thường sẽ rẻ hơn là món **tiền vay không có thể-chấp (unsecured loan)**);
- loại người cho vay (ngân-hàng, hiệp-hội tín-dụng, công-ty tài-chánh, cửa hàng); và
- thời gian bao lâu thì quý-vị trả tiền lại

Hãy tìm-hiểu nhiều nơi và hỏi người cho vay cho biết tổng sở-phí của việc vay tiền tính từng đồng và từng xu sẽ là bao nhiêu, vì các mức lãi suất có khác nhau giữa những người cho vay. Nếu quý-vị đang gặp khó-khẩn trong dự-tính về sự chọn-lựa nào là thích-hợp nhất cho mình, xin xem **Tim sự Giúp-đỡ - Cố-vấn về Tài-chánh (Getting Help – financial Advice)**.

Tiền lãi (Interest) – là số tiền bổ-túc mà quý-vị phải trả lại cho người cho vay cộng thêm vào số tiền mà quý-vị đã mượn.

Mức Lãi-suất (Interest Rate) – là số tiền lãi mà quý-vị sẽ trả thường được biểu-thị như là một phân-suất – thí-dụ 12% mỗi năm, hoặc \$12 mỗi năm cho mỗi \$100 quý-vị mượn. Tiền lãi được cộng vào số tiền vay của quý-vị vào các chặn thời-gian đều-đặn (thường là hằng tháng). Nếu tiền trả của quý-vị không

thanh-toán hết tất cả tiền lãi đã được cộng vào tiền vay của mình, hoặc không có số tiền trả theo đòi-hỏi cho một chu-kỳ, hoặc quý-vị trả tiền trễ, thì quý-vị cũng sẽ có thể phải trả tiền lãi trên số tiền lãi đã được tính rồi.

Lãi-suất Cố-định (Fixed Interest) – là một mức lãi-suất đã được ấn-định, mức này không thay đổi trong suốt kỳ-hạn vay tiền.

Lãi-suất Biến-đổi (Variable Interest) – là một mức lãi-suất có thể được người cho vay thay-đổi. Không thể tính trước được tổng số tiền mà quý-vị sẽ phải trả theo lãi-suất biến-đổi.

Lệ-phí và phí-tồn (Fees and Charges) – Đây là những số tiền mà quý-vị có thể phải trả cộng thêm vào tiền lãi, thí-dụ như, lệ-phí cơ-sở, thuế con niêm, thuế, lệ-phí giữ sổ-sách hằng tháng và lệ-phí trả tiền trễ (lệ-phí thất-tín). Đối với một món tiền vay nhỏ thì những số tiền trên có thể tốn nhiều hơn cả tiền lãi.

Tiền vay có thể-chấp (Secured loan) - một món tiền vay mà người cho vay đã lấy thế-chấp trên tài-sản của quý-vị. Tài-sản này có thể là chiếc xe hơi, cái nhà hoặc đồ-đặc cá-nhân của quý-vị chẳng hạn như là bàn ghế tủ giường. Nếu quý-vị không thể trả nổi số tiền vay, thì người cho vay có thể lấy và bán đi tài sản ấy mà không cần phải đưa quý-vị ra tòa trước.

Tiền vay không có thể-chấp (Unsecured loan) – một món tiền vay mà không có thế-chấp tài-sản. Người cho vay không thể lấy và bán đi tài-sản của quý-vị nếu như quý-vị không trả nổi số tiền vay không có thể-chấp, trừ phi họ phải đưa quý-vị ra tòa trước.

Thí-dụ về các mức lãi-suất (Tháng Hai 2006)*

Tiền vay mua nhà với lãi-suất biến-đổi	6-11%
Tiền vay cho cá-nhân có thể-chấp bằng chiếc xe hơi đã xài	8-12%
Tiền vay cho cá-nhân không có thể-chấp (ngân hàng)	11-16%
Tiền vay cho cá-nhân không có thể-chấp (công-ty tài-chánh)	11-48%
Thẻ tín-dụng (với một giai-đoạn không tính lãi)	15-19%
Thẻ tín-dụng (không có ràng buộc)	9-12%
Thẻ tín-dụng của hệ-thống các cửa hàng bán lẻ lớn	18-27%
*Các mức lãi-suất thay-đổi thường-xuyên.	

Chuyện của cô Nga

Cô Nga cần gấp một món tiền. Cô ta thấy một cửa hàng quảng-cáo “tiền vay dễ-dàng” và được cho biết là cô có thể mượn \$1,500 và trả lại trong 3 tháng. Cô ta phải ký nhiều giấy tờ bao gồm quyền trừ nợ trực-tiếp cho phép người cho vay lấy tiền nợ thẳng từ trương-mục ngân-hàng của cô ta. Khi cô Nga thiếu-sót việc trả nợ lần thứ nhì vì không có đủ tiền trong trương-mục, cô bị ngân-hàng của mình phạt \$35 và người cho vay phạt \$25 lệ-phí thất-tín. Cô ta mới nhận ra rằng cô đã đồng-ý trả \$500 lệ-phí cơ-sở và \$45 lệ-phí giữ sổ-sách, cộng thêm vào tiền lãi 29% mỗi năm. Cô Nga sẽ phải trả lại trên \$2,500 dù cho cô không bị thất-tín thêm một lần nào nữa. Cô Nga nên tìm sự **cố-vấn pháp-lý** vì mức lãi-suất trên số tiền vay của khách hàng tại tiểu-bang NSW không được quá 48%. Các lệ-phí, chẳng hạn như lệ-phí cơ-sở và lệ-phí giữ sổ-sách được bao gồm cho mục-đích tính ra mức lãi-suất, việc này có nghĩa là mức lãi-suất thực-sự cho món tiền vay thì cao hơn là 29%!

Hợp-đồng vay tiền

Khi mượn tiền thì quý-vị sẽ thường phải ký tên vào một bản hợp-đồng. Bản hợp-đồng ấn-định tất cả quyền-hạn và trách-vụ của mình về một món tiền vay hoặc thẻ tín-dụng. Có đôi khi những điều-khoản của bản hợp-đồng nằm trong một quyển-sổ riêng tên là **Terms and Conditions (Các Điều-khoản và Điều-kiện)**.

Luật-lệ nói rằng hầu-hết các bản hợp-đồng vay tiền phải có chứa những thông-tin nhất định về số tiền mượn là bao nhiêu, mức lãi-suất, những lệ-phí và phí-tồn khác, và trong nhiều trường-hợp, tổng số tiền mà quý-vị sẽ phải trả lại là bao nhiêu. Quý-vị nên đọc bản hợp-đồng trước khi ký tên, nhưng các bản hợp-đồng thường khó hiểu, do-đó luôn-luôn nên mang về nhà, suy-ngĩ qua đêm trước khi quý-vị ký-tên, và hãy hỏi ý-kiến nếu như có bất cứ điều nào quý-vị không hiểu.

Đừng cảm-thấy bị áp-lực trong việc ký tên vào một điều gì mà mình không hiểu. Quý-vị sẽ thường phải bị ràng-buộc vào bản hợp-đồng dù quý-vị đã có đọc và hiểu nó hay không! Nếu quý-vị nghĩ rằng mình đã bị đánh lừa hoặc bị đối-xử bất-công, thì hãy tìm sự cố-vấn.

Nhân-chứng?

Có đôi khi người cho vay hoặc nhân-viên bán hàng yêu-cầu quý-vị ký tên vào một văn-kiện để làm chứng cho chữ ký của một người khác, hoặc với tư-cách là một người giới-thiệu để giúp cho người đó mượn tiền. Họ có thể nói rằng đó "chỉ qua chỉ là thủ-tục mà thôi". Đừng bao giờ ký tên vào một văn-kiện trong những hoàn-cảnh này trừ phi có một khoản trống có ghi rõ-ràng chữ "witness" (nhân chứng) - bằng không, quý-vị có thể đang ký-tên vào một bản hợp-đồng với tư-cách là một người đồng mượn tiền hoặc người bảo-đảm.

Người Đồng Mượn Tiền và Người Bảo-đảm

Nếu quý-vị được yêu-cầu để mượn tiền liên-đới với một người nào khác (**đồng mượn tiền - co-borrowing**), hoặc để làm người bảo-đảm cho việc vay tiền của họ, thì hãy coi chừng! Đây là một sự cam-kết lớn. Nếu người đó không thể trả nợ được vì một lý-do nào đó, (chẳng hạn như thất-nghiệp, bệnh-tật hay ly-thân), thì quý-vị sẽ phải trả trọn số tiền đó cộng với tiền lãi. Cho dù quý-vị có sử-dụng hoặc làm chủ ít nhiều các món hàng-hoá được mua bằng số tiền vay đó hay không, điều này không làm thay-đổi trách-nhiệm phải trả nợ của quý-vị. Thí-dụ, nếu như quý-vị đã cùng vay tiền với một người nào khác để mua một chiếc xe hơi, quý-vị vẫn sẽ chịu trách-nhiệm về việc trả trọn số tiền mượn cộng với tiền lãi cho dù chiếc xe không được đăng bộ dưới tên của quý-vị, cho dù quý-vị không có lái chiếc xe, hoặc người kia đã lấy chiếc xe.

Trước khi đồng-y là người đồng mượn tiền hoặc người bảo-đảm, quý-vị nên tự hỏi:

- Tôi có được lợi-lộc gì trong việc chịu trách-nhiệm về món tiền mượn đó hay không?
- Nếu như người kia không trả thì liệu tôi có thể trả nổi món tiền vay hay không?
- Nếu như người kia không trả thì tôi có muốn trả món tiền vay hay không?
- Có một cách nào khác để thay-thế không? Hay là người vay tiền có thể đi đến một người cho vay nào khác, hoặc thay vào đó thì có sự thể-chấp cho món tiền vay.

Nếu như có người nào gây áp-lực để quý-vị phải ký tên vào điều gì trái với ý-muốn của mình, hoặc quý-vị đã ký tên vào điều gì mà mình không hiểu, thì quý-vị nên tìm sự **cố-vấn pháp-lý (legal advice)**.

Tìm sự giúp-đỡ

CỐ-VẤN TÀI-CHÁNH

Credit and Debt Hotline (Đường Dây Nóng Tín-dụng và Nợ-nần): Những thông-tin và giới-thiệu được chuyển đến cho một viên cố-vấn tài-chánh, người này có thể giúp quý-vị tính-toán ra là mình có kham nổi món tiền vay hay không và giải-thích những điều-khoản căn-bản trong hợp-đồng, hoặc giúp quý-vị lập kế-hoạch trả nợ như thế nào: **1800 808 488**

Accountant (Nhân-viên kế-toán): Nếu quý-vị có tiền để đầu-tư, quý-vị điều-hành một doanh-nghiệp hoặc quý-vị mượn một số tiền lớn, hãy nghĩ đến việc bàn-thảo với một nhân-viên kế-toán (quý-vị sẽ phải trả tiền cho dịch-vụ này) – hãy xem trong niên-giám điện-thoại địa-phương của mình.

CỐ-VẤN PHÁP-LÝ

Luật-sư tư có thể cung-cấp sự cố-vấn pháp-lý độc-lập về một bản hợp-đồng (quý-vị sẽ phải trả tiền cho dịch-vụ này). Hãy gọi cho **NSW Law Society Community Referral Service (02) 9926 0300** để tìm một luật-sư.

Consumer Credit Legal Centre (NSW) Inc. (Trung-tâm Pháp-lý Tín-dụng cho Người Tiêu-thụ NSW) cung-cấp cố-vấn pháp-lý miễn-phi cho những ai đang gặp khó-khẩn trong các trường-hợp vay tiền của người tiêu-thụ: **(02) 9212 4111** hoặc gọi cho Đường Dây Nóng Tín-dụng và Nợ-nần số **1800 808 488**

Law Access (Giúp-đỡ Pháp-lý) giúp người gọi tìm những thông-tin và dịch-vụ để giúp-đỡ về những trở-ngại và thắc-mắc về pháp-lý **1800 806 913**

DỊCH-VỤ THÔNG-NGÔN VÀ PHIÊN-DỊCH

Quý-vị có thể gọi cho dịch-vụ miễn-phi này và yêu-cầu có một thông-dịch-viên giúp quý-vị để giải-thích về trở-ngại của mình đối với một trong các dịch-vụ nêu trên, qua số điện-thoại: **13 14 50**

Một đề-án của Trung-tâm Pháp-lý Tín-dụng cho Người Tiêu-thụ NSW. 2006. Những Tài Thông-tin khác trong loạt thông-tin này được có sẵn tại **www.cclcnsw.org.au** hoặc **(02) 9212 4216**